

Fügnerka, Lidáky, Rybníček... Liberec má jako jediné město zmapované lidové názvy díky projektu Živá jména. Ten teď nově dostal také podobu tištěného atlasu

30.11.2023 - Radek Pírk | Technická univerzita v Liberci

Takto podrobně a odborně nemá své lidové názvosloví lokalit, ulic a budov zmapované žádné město.

Určitě v Česku, a i ve světě je to nejspíš naprosto ojedinělý počín. Autoři projektu Živá jména Liberce, geoinformatik Daniel Vrbík a lingvista Václav Lábus z Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TUL, nyní své úsilí završili vydáním tištěného Atlasu libereckých živých jmen. V pátek 1. prosince od 17:30 hodin celý projekt i novou publikaci představí veřejnosti.

Schůzku raději u radnice a určitě ne v průmyslové zóně

„To nejzásadnější, co z našeho projektu vyplynulo, je, že pro orientaci ve městě jsou pro obyvatele mnohem důležitější významné objekty než uliční síť. Dávají si schůzku spíš před radnicí než na náměstí Doktora Edvarda Beneše nebo u bazénu než na Tržním náměstí,“ říká Daniel Vrbík z katedry geoinformatiky a didaktiky informatiky Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TUL (FP).

„Je to v některých případech i proto, že ulice jsou dlouhé a náměstí rozlehlá. Například na „Horákovce“, tedy v liberecké ulici Doktorky Milady Horákové, se jen tak nepotkáme, ale u teplárny, to už jdeme skoro najisto,“ dodává doktor Vrbík.

„Pro průmyslové zóny nemáme nic. Pro tu jižní se zřídka objeví název Denso, podle podniku, který zde sídlí. Pro průmyslovou zónu sever už nemáme vůbec žádná data. Liberečané nemají potřebu se tam pohybovat a blíže si ta místa specifikovat. Jezdí se tam jen do práce, nebo vůbec,“ doplňuje Václav Lábus z katedry českého jazyka a literatury FP TUL.

Projekt sběru lidového názvosloví v Liberci spustili v roce 2019, a to online. V první fázi projektu vyzvali Liberečany, aby jim napsali všechna lidová označení, která používají nebo se kterými se setkali. Sešlo se jim od více jak 1500 respondentů přes 3000 jmen. Ve druhé fázi ověřovali u respondentů znalost 2500 vybraných jmen.

„Do třetí fáze jsme vybrali 82 velmi rozšířených názvů a vyzvali respondenty, aby do mapy zakreslili jejich prostorové vymezení. Tedy odkud kam podle nich zasahují třeba Lidové sady nebo tzv. Rybníček. Z nich jsme vybrali 30 míst – například Fügnerku, Šaldák, Rušičku nebo Soukeňák –, která jsme zahrnuli do tištěné publikace,“ říká Václav Lábus.

O projektu jsme psali například již zde. Atlas je nyní už v prodeji ve skriptárně TUL nebo přes e-shop TUL.

Jedině Liberec má zmapovanou svou Rušičku a Šaldák

V publikaci čtenáři a patrioti Liberce na 112 stranách formátu A3 najdou kromě unikátního souboru map také interpretaci tříletého výzkumu a komentář k historickým souvislostem k místům, podle

kterých se Liberečané ve svém městě orientují. Součástí publikace Atlas libereckých živých jmen je i bohatý fotografický a obrazový materiál. Autoři přidali také autentické komentáře přispěvatelů, takže je možné, že tam najdete i ten svůj.

„Liberec je jediné město, které má online mapu lidového názvosloví a také tištěný atlas k tomuto tématu. A i ve světě je to velmi ojedinělá záležitost,“ říká Daniel Vrbík.

Projekt Živá jména je stále na webu přístupný a stále do něj mohou respondenti a respondentky přidávat další a další názvy.

Zatím hasiči, Liberec a Frýdlant

Mezitím výstupy z projektu už autorská dvojice nabídla krajskému hasičskému sboru, který lidové názvosloví zahrnul do svých map. Pomáhá to při hlášení míst, na kterých došlo k nějaké mimořádné události. Projekt dále žije také ve Frýdlantu, pro který jsou jeho Živá jména také hotová.

Studenti Gymnázia Frýdlant nyní pracují také na zmapování lidového názvosloví v celém Frýdlantském výběžku. Používají aplikaci Živá jména, propagují sběr dat a ověřují je. Jednou se tak možná dočkáme také tištěného atlasu Frýdlantu nebo Frýdlantska.

„Metodika je hotová a je k dispozici i pro ostatní města v republice nebo i za hranicemi. Umím si představit, že obce mohou naši metodiku použít například při revizi mapy nebo při stavebním rozvoji, kdy vzniká nová uliční síť. Pokud budou vycházet z naší metodiky a zvolí pro nové ulice jména, která vycházejí z tradičních názvů, lidé se s novým pojmenováním lépe sžijí,“ uzavírá toponomastik, tedy specialista na místní vlastní jména, Václav Lábus.

Celý projekt a tištěný Atlas libereckých živých jmen autoři představí veřejnosti v pátek 1. prosince od 17:30 v posluchárně G 313 (vedle auly, 3. patro, budova G, Univerzitní náměstí). Atlas zde bude k zakoupení a autoři ho zájemcům podepíší.

<https://www.tul.cz/2023/11/30/fugnerka-lidaky-rybnicek-liberec-ma-jako-jedine-mesto-zmapovane-lidove-nazvy-diky-projektu-ziva-jmena-ten-ted-nove-dostal-take-podobu-tisteneho-atlasu>